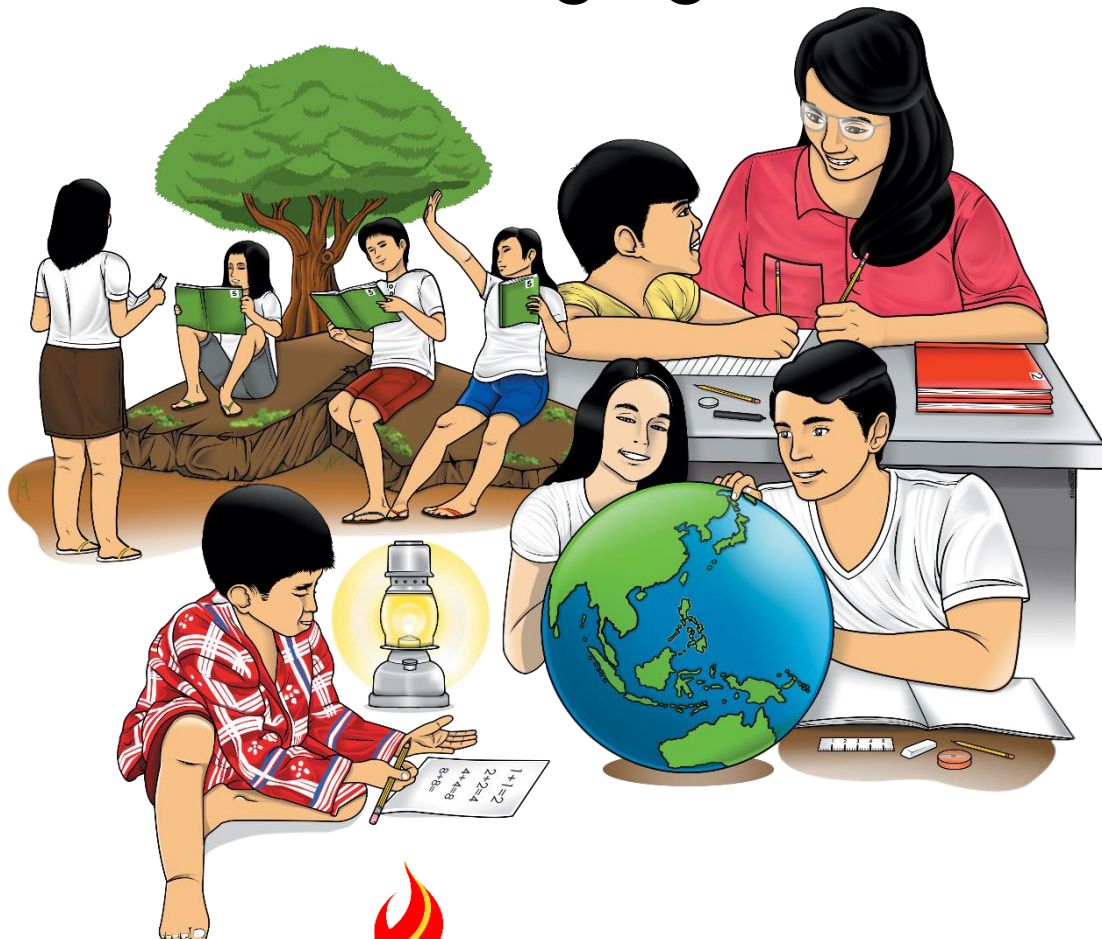

MTB-MLE

Unang Markahan – Modyul 9: Pagbuo ng Bagong Salita Gamit ang Panlapi at Salitang-ugat

**MTB-MLE – Ikalawang Baitang
Alternative Delivery Mode
Unang Markahan – Modyul 9: Pagbuo ng Bagong Salita Gamit ang Panlapi at
Salitang-ugat
Unang Edisyon, 2020**

Isinasaad sa Batas Republika 8293, Seksiyon 176 na: Hindi maaaring magkaroon ng karapatang-sipi sa anomang akda ang Pamahalaan ng Pilipinas. Gayonpaman, kailangan muna ang pahintulot ng ahensiya o tanggapan ng pamahalaan na naghanda ng akda kung ito ay pagkakakitaan. Kabilang sa mga maaaring gawin ng nasabing ahensiya o tanggapan ay ang pagtakda ng kaukulang bayad.

Ang mga akda (kuwento, seleksiyon, tula, awit, larawan, ngalan ng produkto o brand name, tatak o trademark, palabas sa telebisyon, pelikula, atbp.) na ginamit sa modyul na ito ay nagtataglay ng karapatang-ari ng mga iyon. Pinagsumikapang matunton ang mga ito upang makuha ang pahintulot sa paggamit ng materyales. Hindi inaangkin ng mga tagapaglathala at mga may-akda ang karapatang-aring iyon. Ang anomang gamit maliban sa modyul na ito ay kinakailangan ng pahintulot mula sa mga orihinal na may-akda ng mga ito.

Walang anomang parte ng materyales na ito ang maaaring kopyahin o ilimbag sa anomang paraan nang walang pahintulot sa Kagawaran.

Inilathala ng Kagawaran ng Edukasyon
Kalihim: Leonor Magtolis Briones
Pangalawang Kalihim: Diosdado M. San Antonio

Bumuo sa Pagsusulat ng Modyul

Manunulat: Anamarie M. Emano

Editor: Elena V. Almario, Cita C. Merla, Marie Ann C. Ligsay

Tagasuri: Marcela S. Sanchez, Racy V. Troy, Arnold A. Montemayor

Tagaguhit: Karen D. Romero

Tagalapat: Cristina T. Fangon

Tagapamahala: Nicolas T. Capulong
Librada M. Rubio
Ma. Editha R. Caparas
Nestor P. Nuesca
Merlinda T. Tablan
Ellen C. Macaraeg
Elena V. Almario

Inilimbag sa Republika ng Pilipinas ng Kagawaran ng Edukasyon – Rehiyon III

Office Address: Matalino St., Government Center, Maimpis, City of San Fernando
Telefax: (045) 598-8580 to 89
E-mail Address: region3@deped.gov.ph

MTB-MLE

Unang Markahan – Modyul 9:
Pagbuo ng Bagong Salita
Gamit ang Panlapi at
Salitang-ugat

Paunang Salita

Ang Self-Learning Module o SLM na ito ay maingat na inihanda para sa ating mag-aaral sa kanilang pag-aaral sa tahanan. Binubuo ito ng iba't ibang bahagi na gagabay sa kanila upang maunawaan ang bawat aralin at malinang ang mga kasanayang itinakda ng kurikulum.

Ang modyul na ito ay may inilaang Gabay sa Guro/Tagapagdaloy na naglalaman ng mga paalala, pantulong o estratehiyang magagamit ng mga magulang o kung sinumang gagabay at tutulong sa pag-aaral ng mga mag-aaral sa kani-kanilang tahanan.

Ito ay may kalakip na paunang pagsusulit upang masukat ang nalalaman ng mag-aaral na may kinalaman sa inihandang aralin. Ito ang magsasabi kung kailangan niya ng ibayong tulong mula sa tagapagdaloy o sa guro. Mayroon ding pagsusulit sa bawat pagtatapos ng aralin upang masukat naman ang natutuhan. May susi ng pagwawasto upang makita kung tama o mali ang mga sagot sa bawat gawain at pagsusulit. Inaasahan namin na magiging matapat ang bawat isa sa paggamit nito.

Pinapaalalahanan din ang mga mag-aaral na ingatan ang SLM na ito upang magamit pa ng ibang mangangailangan. Huwag susulatan o mamarkahan ang anumang bahagi ng modyul. Gumamit lamang ng hiwalay na papel sa pagsagot sa mga pagsasanay.

Hinihikayat ang mga mag-aaral na makipag-ugnayan agad sa kanilang guro kung sila ay makararanas ng suliranin sa pag-unawa sa mga aralin at paggamit ng SLM na ito.

Sa pamamagitan ng modyul na ito at sa tulong ng ating mga tagapagdaloy, umaasa kami na matututo ang ating mag-aaral kahit wala sila sa paaralan.

Alamin

Pagkatapos ng araling ito, ikaw ay inaasahang makabubuo ng bagong salita sa pamamagitan ng kombinasyon ng mga panlapi at salitang-ugat.

MT2VCD-Ic-e-1.3

Subukin

A. Buoin ang mga salita sa pamamagitan ng pagsasama ng panlapi at salitang-ugat.

1. ma + ganda = _____
2. pa + mana = _____
3. um + inom = _____
4. nag + linis = _____
5. ka + hapon = _____

B. Piliin ang mga panlapi sa loob ng kahon. Ikabit ito sa salitang-ugat.

an	han	in	hin

1. dilig_____
2. tala_____
3. puna_____
4. habul_____
5. hagdan_____

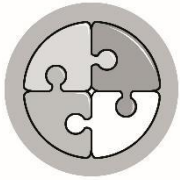
Aralin

1

Pagbuo ng Bagong Salita Gamit ang Panlapi at Salitang-ugat

Ang isang payak na salita ay maaaring maging isang bagong salita sa pamamagitan nang paggamit ng mga panlapi. Mayroon itong mga uri. Gusto mo bang malaman kung ano-ano ang mga ito?

Ating tuklasin sa ating aralin.

Balikan

Panuto: Guhitan ang mga panlaping ginamit sa mga salita.

Halimbawa:

maglakad

1. lumakad
2. pumunta
3. taniman
4. umalis
5. tinalon

Tuklasin

Panuto: Basahin ang sumusunod na tula.

Mga Tuntunin sa Paaralan

Anamarie M. Emano

Pgpasok ay agahan
upang sumali sa pilahan
Mga gamit ay ingatan
Tumulong sa kalinisan

Mga kalat mong naipon
Sa basurahan ay itapon
Diligan ang mga halaman
Walisin ang silid-aralan

Pag-upo ay ayusin
Makinig sa mga aralin
Ang guro ay dapat sundin
Iyan ang ating mga tuntunin

Suriin

Sagutin ang mga sumusunod na tanong batay sa tula na iyong binasa sa itaas. Isulat sa sagutang papel.

1. Ano ang pamagat ng tula?
2. Bakit kailangan pumasok nang maaga?
3. Ano-ano ang mga salitang may panlapi?
4. Ano ang panlapi sa salitang walisin?
5. Ano naman ang salitang ugat sa salitang ingatan?

Iyong tandaan na sa araling ito ay mahalaga na makilala mo ang salitang-ugat at panlaping ginamit sa pagbuo ng bagong salita.

Ang panlapi ay maaaring ikabit sa unaha, gitna at hulihang bahagi ng salitang-ugat. Tinatawag ang mga itong:

Unlapi - kapag ang panlapi ay nasa unahan ng salitang-ugat. Halimbawa: uminom, naglalakad

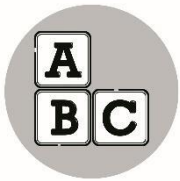
Gitlapi – kapag ang panlapi ay nakakabit sa gitna ng salitang-ugat. Halimbawa: sumigaw, binato

Hulapi – kapag ang panlapi ay matatagpuan sa hulihan ng salitang-ugat. Halimbawa: hagdanann, bilihann

Mga Tala para sa Guro

Gabayang ang mag-aaral sa pagsasagot sa mga pagsasanay.

Pagyamanin

Pinatnubayang Pagsasanay 1

Panuto: Isulat sa sagutang papel ang panlapi at salitang-ugat sa tapat ng mga sumusunod na salita.

	Panlapi	Salitang-ugat
1. masaya	_____	_____
2. basurahan	_____	_____
3. nagdilig	_____	_____
4. taniman	_____	_____
5. winalis	_____	_____

Pinatnubayang Pagtatasa 1

Panuto: Pagsamahin ang salitang-ugat at panlapi upang mabuo ang salita. Isulat ang sagot sa papel.

1. inom	an	_____
2. gawa	ma	_____
3. takbo	um	_____
4. handa	in	_____
5. saya	um	_____

Pinatnubayang Pagsasanay 2

Panuto: Piliin ang letra ng tamang sagot.

1. Si Adi ay sumali sa paligsahan sa paaralan sa pagtula. Alin sa mga salita ang ginamitan ng panlaping **um**?
A. Pagtula
B. Sumali
C. Paaralan
D. Paligsahan
2. Ang mga bata ay masayang-masaya sa handaan na ginanap kahapon. Anong salita ang may panlaping **an**?
A. Handaan
B. Bata
C. Kahapon
D. Ginanap

Malayang Pagsasanay 1

Panuto: Ayusin ang nakarambol na panlapi at salitang-ugat upang mabuo ang salita. Isulat ang sagot sa iyong sagutang papel.

1. kasutin _____
2. malama _____
3. lawdaum _____
4. rawaam _____
5. bihansa _____

Malayang Pagtatasa 1

Panuto: Tingnan ang larawan. Mula rito, bumuo ng salita na ginagamitan ng panlapi at salitang-ugat.

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

Malayang Pagsasanay 2

Panuto: Lagyan ng panlapi ang salitang-ugat na may salungguhit upang mabuo ang pangungusap.

- _____ 1. Kami nina ate at kuya ay tulong sa mga gawaing bahay.
- _____ 2. Agad sugpo ang masamang gawain .

_____3. Maraming ligpit pagkatapos ng handaan.

_____4. Inom ng walong basong tubig araw-araw.

_____5. Sira ng bagyong Ambo ang kabahayan sa aming probinsiya.

Malayang Pagtatasa 2

Panuto: Dugtungan ang salitang-ugat ng panlaping **han** o **an** upang mabuo ang salita.

1. marumi _____

2. kaloob _____

3. sabi _____

4. putol _____

5. kain _____

Isaisip

Nakabubuo ng isang bagong salita sa pamamagitan ng pagdaragdag o pagkakabit ng panlapi sa salitang-ugat.

Ang panlapi ay maaaring ikabit sa unahan (unlapi), gitna (gitlapi) at hulihan (hulapi) ng salitang ugat.

Isagawa

Panuto: Basahin ang kuwento. Bigyang pansin ang mga salitang initiman. Punan ang mga hinihingi ng tsart.

Bumili ng magandang damit ang aking Nanay para sa aking kaarawan. **Natuwa** ako kasi paborito ko ang kulay. Ang aking kapatid **nagbigay** din ng regalo isang **maganda** na manika. Tunay na **masaya** ako kasi mahal na mahal ako ng aking pamilya.

Halimbawa: Ako ay **sumamba** kahapon.

<u>Salita</u>	<u>Salitang-ugat</u>	<u>Panlapi</u>
sumamba	samba	um

Salita	Salitang-ugat	Panlapi
1.		
2.		
3.		
4.		
5.		

Tayahin

Panuto: Isulat ang ginamit na panlapi at salitang ugat sa patlang.

1. **malakas**
panlapi _____ salitang ugat _____

2. **binuhat**
panlapi _____ salitang ugat _____

3. **hagdanan**
panlapi _____ salitang ugat _____

4. **tinulak**
panlapi _____ salitang ugat _____

5. **maganda**
panlapi _____ salitang ugat _____

Karagdagang Gawain

A. Panuto: Piliin ang tamang sagot sa loob ng kahon upang mabuo ang diwa ng pangungusap.

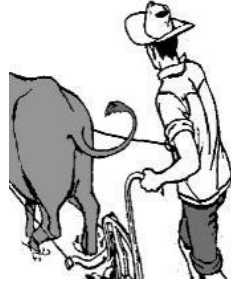
uminom ayusin ligpitin magpayong magdilig

1. Mainit ang panahon kaya ikaw ay_____.
2. Nauuhaw ka kumuha ka ng tubig upang_____.
3. Tuyo na ang halaman kaya _____ako.
4. Bago matulog kailangan_____ang kama.
5. Pagkakain dapat _____ ang pinagkainan.

B. Panuto: Tingnan ang mga larawan at basahin ang mga salita. Isulat kung ang panlaping ginamit sa sumusunod na salita ay **unlapi**, **gitlapi** o **hulapi**.

_____1.

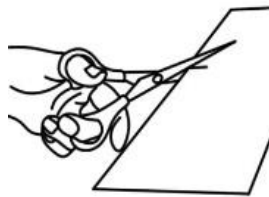
nagtanim

_____2.

tumalon

_____3.

gupitin

_____4.

gumuhit

_____5.

Uminom

Susi sa Pagwawasto

	Subkin A.1. maganda 2. pamana 3. uminom 4. naglilis 5. kahapon B. 1. in/an 2. an 3. hin 4. in 5. an	Balikan 1. lumakad 2. pumunta 3. taniman 4. umalis 5. tinanon	Subkin A.1. maganda 2. pamana 3. uminom 4. naglilis 5. kahapon B. 1. in/an 2. an 3. hin 4. in 5. an
Pagymamin			
Pinatnubayang Pagtatasa 2 1. um 2. in 3. um 4. um 5. um	Pinatnubayang Pagtatasa 2 1. B 2. A 3. D 4. B 5. C	Pinatnubayang Pagtatasa 1 1. inuman 2. magawa 3. tumakbo 4. hinda 5. sumaya	Pinatnubayang Pagtatasa 1 1. ma 2. basura 3. nag 4. an 5. in saya tanim walis
Malayang Pagtatasa 2 1. han 2. an 3. han 4. an 5. an	Malayang Pagtatasa 2 1. tumulong 2. sinugpo 3. ligitin 4. uminom 5. sirain	Malayang Pagtatasa 1 1. nagdilig 2. kumain 3. tirahan 4. umulan 5. uminom	Malayang Pagtatasa 1 1. sukatin 2. malaya 3. dumalaw 4. maraw 5. sabihan
	Karagdang Gawain A1. magpayong 2. uminom 3. magdilig 4. ayusin 5. ligitin B. 1. unlap 2. gitiapi 3. hulapi 4. gitiapi 5. unlap	Tayhin 1. ma lakas 2. in buhat 3. an hagdan 4. in tulak 5. ma ganda	Isagawa 1. bumili bili um 2. natuwa tuwa na 3. nagbigay bigay 4. maganda ganda 5. masaya saya ma

Sanggunian:

Urbien-Salvatus, G., Arit-Soner, B., Casao-Santos, N. and Pesigan-Tiñana, R., 2013. *Mother Tongue-Based Multilingual Education Kagamitan ng Mag-aaral Tagalog*. Pilipinas: MGO Enterprises.

Urbien-Salvatus, G., Arit-Soner, B., Casao-Santos, N. and Pesigan-Tiñana, R., 2013. *Mother Tongue-Based Multilingual Education Patnubay ng Guro sa Tagalog*. Pilipinas: MGO Enterprises.

Para sa mga katanungan o puna, sumulat o tumawag sa:

Department of Education - Bureau of Learning Resources (DepEd-BLR)

Ground Floor, Bonifacio Bldg., DepEd Complex
Meralco Avenue, Pasig City, Philippines 1600

Telefax: (632) 8634-1072; 8634-1054; 8631-4985

Email Address: blr.lrqad@deped.gov.ph * blr.lrpd@deped.gov.ph